

IVAN JOSIMOV

**VREME
OD VOSKA**

■ Laguna ■

I

Stajao sam u vratima Letećeg Holandanina i izgledao kao da čekam da neko dođe i uhvati me za ruku, a u lice mi je prštalo zlatno i srebrno lišće. Dodavola, zatvori vrata da sve ne odleti niz ulicu, čuo sam Debelog kako urla iza šanka, dok su mi iza leđa niz kamene kocke, kroz čudnu, vlažnu noć tekle tamne rečice. Ne pamtim da je ikada u decembru bilo ovako toplo. Zlatno i srebrno lišće prštalo mi je u lice, kao one noći kad sam na tom istom mestu upoznao Rozu.

Večeras ne sviraju?, upitao sam Debelog i smestio se za šankom. Ne, odgovorio mi je potpuno ravnodušnim tonom, imaju slobodno veče, zbog sahrane. Nisam ih video na groblju, rekao sam. Zamolila je prijatelje da ne idu, podigao je čašu, čist ili sa ledom? Čist, rekao sam i spustio stonu lampu na šank.

Život je čudo, ponavljala mi je Roza mazeći se na mom ramenu godinu dana ranije. Bilo je kasno popodne i škrto, blede sunce se uvlačilo kroz žaluzine u njenu sobu. Koža joj je mirisala na vanilu i limun. Posmatrala me je krupnim

zelenim očima i smeškala se. Zažmurio sam i bio ubeđen da je napolju sunčan prolećni dan, da po kristalno plavom nebu lete ptice iznad zelenih, čudom olistalih krošnji tog ranog decembra.

Od tog dana nije prošao ni pun mesec, a ona mi je na vrlo ubedljiv način saopštila da ne želi više da sa mnom bude u vezi. Nešto manje od godinu dana kasnije, nakon što se usred pesme onesvestila i pala preko bubnjeva, hitno je prebačena u bolnicu. Posle toga je odlučila da više ne peva. Meni je rečeno da je otišla na odmor, a šta se zaista s njom događalo saznao sam kad je bilo prekasno. Nije bilo prilike da je vidim poslednji put.

Kažu da oni koji umru za Božić postanu anđeli, rekao mi je vitak, nepoznat čovek ranije na groblju. Nisam baš siguran, ali mi se čini da me je uhvatio za nadlakticu. Tamni oblaci su se valjali ka golim krošnjama jablanova goneći pred sobom bučno jato vrana. Božić je tek sutra, promumlao sam. Nebitno, isuviše blizu da bi joj promakla prilika, rekao je stranac, a senka osmeha mu je prešla preko lica. Nikoga od tih petnaestak ljudi koji su stajali oko njenog groba nisam poznavao, a po tome kako su se držali izgleda da se tu niko i nije međusobno poznavao. Izuzev jednog para koji je stajao po strani. Južni vetar je nosio lišće između staza i grobova i razvejavao ga u širokim talasima. Krajevi mantila su nam se na trenutke dodirivali.

Kod kapije, na izlazu, jedan stariji čovek pružio mi je vizitkartu na kojoj su stajali ime i adresa restorana. Magno-lija, pročitao sam sa rebrastog kartona bež boje. Tamo će biti večera, rekao je. Niz ulicu je bilo parkirano desetak taksija. Vrata su im bila otvorena, a taksisti su stajali na pločniku pored automobila. Kada sam stigao do njih, nekoliko kišnih kapi mi je već palo na ramena i kosu. Do bulevara, rekao sam

i zavalio se u sedište. Izvinite, ali zar ne idemo do Magnolije? Unapred je plaćeno, rekao je taksista. Kišne kapi su se slivale niz prozore. Video sam ostale kako utrčavaju u automobile. Da, naravno, rekao sam gledajući kroz staklo, do Magnolije.

Pola sata sam sedeo u restoranu. Niko se više nije pojavio. Sto je bio postavljen za bar tridesetak osoba. U drugom delu sale gosti su spokojno večerali. Da li možemo da poslužimo?, upitao me je kelner. Naravno, sad će i ostali, rekao sam i čim je zamakao iza stubova, ustao sam i izašao iz restorana.

Taksista me je sve vreme, očigledno, čekao ispred Magnolije. Otvorio je vrata i nesvesno se nacerio. Prošao sam pored njega, malo dalje zaustavio prvi slobodan taksi i odvezao se do Rozinog stana. Sve je mirisalo na nju. Počeo sam polako da pakujem stvari u dve kožne torbe. Kada sam završio, spustio sam ih na meku fotelju od amazon-zelene kože, seo na krevet i zapalio cigaretu. Ti se useljavaš, rekla mi je Roza nasmejana onog dana kada sam se pojavio na vratima sa tom foteljom i malom stonom lampom. Ugasio sam svetlo i legao. Kroz žaluzine treptao je neon sa reklama preko puta. Turoban decembar sa svim izgledima da večno traje.

Gde smo to mi?, upitao sam. Ne znam, odgovorila je Roza, možda u raju, ove nakaze su verovatno tvoji anđeli. Otkud mi ovde? Ne uzbuđuj se, mrtav si, rekla je nehajno. Šta ćeš ti onda ovde? Ja sam samo sećanje koje si strpao u one dve torbe.

Trgao sam se i seo na krevet. Izvinite, rekao je nepoznati muškarac. Svetlo je bilo upaljeno. Stajao je pored kreveta. I vi imate ključ?, upitao sam pometeno. Ne, odmahnuo je glavom, bilo je otključano. I dalje sam sedeo i posmatrao ga. Bio je to onaj isti vitki muškarac sa groblja. Baš glupa situacija, rekao je, idem. Obrazi su mu buktali, a po čelu su

mu izbile graške znoja. Malo sam se razabrao, ustao i zgrabio torbe. Kad ste već tu, uzmite to po šta ste došli, rekao sam i dobacio mu ključ. Zbunjeno me je posmatrao. Zadržite ga, rekao sam, stavio stonu lampu pod ruku, podigao torbe i izašao u noć ljubičastog neba po kome su na celom putu do Letećeg Holanđanina bleštale galaksije.

Od prethodne noći sve se odvijalo kao u kovitlacima. Prvo je kasno noću zazvonio telefon i neka osoba nepoznatog glasa koja se nije predstavila rekla je samo da je umrla Roza, da je sahrana već sutra i zatim spustila slušalicu ne dajući mi priliku ni da shvatim šta mi je upravo saopšteno. Kako je moguće da je tako naprasno umrla saznao sam tek ujutru. Pročitao sam u novinama, koje su stajale na štandu raskriljene na strani sa čituljama. Posle sam krenuo na posao, ali nisam se odvezao tamo, nego sam se usput javio da tog dana neću doći, i samo sam nastavio da vozim, sve dok se nisam vratio da se istuširam i priprelim za sahranu. Iz stana sam izašao malo ranije planirajući da prvo svratim do Holanđanina na piće i da usput u jednoj prodavnici kupim rođendanski poklon ocu. Kada se približilo vreme da se odvezem do groblja, platio sam Debelom, izašao ispred lokala, a na trotoaru, na mestu na kojem ga uvek parkiram, nije bilo mog automobila. Kako se to dogodilo?, upitao me je Ilija. Onako kako se to već dešava, rekao sam. O, sad smo još i duhoviti. Parkirao sam ispred, ušao na jedno piće, rekao sam, pre pogreba. Dobro, javiću ti ovih dana čim mu uđemo u trag. Ovih dana, izletelo mi je.

Roza je bila prijateljica moje bivše žene. Tako smo se i upoznali. Njih dve su se dogovorile da svratimo do Holanđanina i čujemo je kako peva. Nekoliko godina kasnije naš brak se raspao u paramparčad, a ja sam nastavio da dolazim i da slušam Rozu. Nastavio sam da dolazim i nakon što mi se

i veza sa Rozom, iznenada, kako mi se činilo, bez ikakvog razloga, rasprsla u lice, kao šareni stakleni ukras za jelku.

Nešto su uranili sa ukrašavanjem ove godine, rekao je Ilija. Vrata su se otvorila i vazduh je zatalasao lampione i trake okačene o plafon. Nasmejao se. Mora li to baš na šanku da stoji?, doviknuo je Debeli sa drugog kraja šanka. Naravno da ne, odnesi je u garderobu za lampe, rekao je Ilija i počeo da se smeje. Vi, inspektore, niste danas bili na groblju?, upitao je Debeli. Kreten, zavrteo je Ilija glavom, ti si znao da je Roza bila bolesna? Ne, odgovorio sam. Niko nije znao, rekao je.

Popio je još koje piće, a onda je otišao. Nisam se ni ja dugo zadržao. Pokupio sam torbe i stonu lampu, ponovo otišao do prodavnice koja je bila stotinak metara dalje i naručio istu stvar koju sam ranije već kupio i ostavio na sedištu u autu. Zamolio sam da je upakuju. Isti je bio i ukrasni papir. Lep poklon, rekla je prodavačica koja na svu sreću nije zapamtila da smo tog dana već imali gotovo identičan susret. Zaustavio sam taksi i otišao do očeve kuće na rođendansko slavlje, koje se uveliko zahuktalo kada sam stigao.

Toga dana mu i nije bio rođendan. U njegovoj glavi kalendar je više ličio na kaleidoskop nego na okoštali fosil vremena. Kada je prvi put pomerio datum rođenja, bilo je to jedan dan pre slavlja. Vratio se iz pozorišta i u kuhinji zatekao svoju majku i baku kako užurbano, sa neurednim poluraspuštenim pundama iz kojih su im se niz oznojene vratove spuštale spirale kose, završavaju tortu. Šta se to slavi?, upitao je, a moja majka se umesto odgovora samo nasmejala. Odlučio sam da ne slavim sutra rođendan, rekao je. Moja baka je zastala i obrisala ruke o kecelju. On se to šali?, upitala je ne skidajući pogled sa mog oca. On se ne šali, rekao je, a baka je skinula kecelju, smotala je i bacila na sto, zamalo promašivši tortu. Onda je on jedan idiot, zarežala je.

Iz hodnika sam ušao pravo u kuhinju želeći da izbegnem neprijatna pitanja o dve torbe i stonoj lampi koje sam umuvao u ostavu, taman toliko kasno da ih primeti moja bivša supruga Kaća. Zvezda je konačno stigla, uzviknula je. Društvo je uhvatilo štimung, poljubio sam je u obraz. Dve žurke u istom danu, zazviždala je, kao u dobra stara vremena. Možda bi činjenica da je mrtva mogla nešto da promeni, rekao sam. Misliš, sad je vreme da se nas dve pomirimo?

Izašao sam iz kuhinje noseći upakovan poklon. U prostranoj dnevnoj sobi bili su galama i metež, a usred cele te zbrke stajao je moj otac i smehom ih sve nadjačavao. Gospođica Mimi se zaletela ka meni i izljubila me. Nije realno, pociknula je i otcupkala dalje, dlanovima pomerajući ljude pred sobom. Oprostite mi što sam ovoliko uzbuđena, rekla mi je žena u svečanoj haljini sa ogromnim dekolteom. Pored nje je stajao čovečuljak, možda suprug, koji je halapljivo jeo sa tanjirića. Svud po košulji, kravati i teget vunenom džemperu na zakopčavanje iz usta su mu padale mrvice. O, vrlo je uzbuđena, rekao je i upiljio svoje razrogačene, buljave oči u mene. Usne su mu bile modre i debele kao da su otečene. Kada smo pozvani na ovu proslavu, bilo mi je skoro neverovatno da ću vas konačno opet sresti, rekla je spojivši dlanove ruku ispruženih niz telo, zbog čega su joj grudi naglo odskočile.

Bila je za dobrih petnaestak centimetara viša od čovečuljka. Čak i kad bi se izula i ostala bosa bez svojih visokih potpetica, bila bi mnogo viša. Izgledala je i dosta mlađe od svog pratioca. Ako smo se nekada i sreli, onda je sigurno bila sama, jer takav bih par sigurno zapamtio, a pogotovo njegova halapljiva usta koja su bez prestanka žvakala i ogromne oči koje kao da su mogle nezavisno da se okreću u duplji i vide sve ukrug. O, vrlo je uzbuđena, čuo sam čovečuljka kako

krklja između zalogaja. Galerija Ulusa?, rekla je i nešto tiše dodala i datum, prišavši mi bliže tek toliko da ga skloni malo iza sebe, ostavljajući ga kao hrčka u tkaninom prekrivenom kavezu.

Nisam se sećao da smo se upoznali, kako je rekla, pre nekih pet godina, mada me je način na koji je pokušavala da me podseti na to prilično zbunio, pogotovo što se sve odigravalo pred njenim čovečuljkom koji je sve vreme zaklonjen, nacerenih usta punih hrane, buljio u moje oči. Jer i ako jesmo, šta je to moglo tada da se dogodi zbog čega bi me na ovako indiskretan način na to podsećala?

Ako te nešto interesuje i želiš da saznaš, nikada ne oklevaj nego odmah pitaj, jer možda nikada više u životu nećeš imati prilike da postaviš to jednostavno pitanje, rekao mi je otac jednom na klupi u parku. Bio sam u nižem razredu osnovne škole, tako bar pamtim, ali možda i grešim i možda sam bio i stariji, a možda i mnogo mlađi, svejedno, otac je tada primetio da sam se zagledao u devojčicu koju smo često viđali sa majkom u parku. Niti sam otišao da pitam to što je on dobro uočio da me živo interesuje, niti sam se pretvarao da ne razumem o čemu govori, nego sam samo ostao na klupi i dalje hipnotički zagledan u njenu kosu kao da gledam kroz nju.

Može i tako, rekao je i odmahnuo glavom sklanjajući smešak, kažu da su nekad nadanja mnogo lepša od uspomena. Mada, čisto sumnjam, promrmljao je sebi u bradu. Što?, cimnuo sam mu rukav sakoa, jer je odsutno piljio pred sobom i nije me čuo kad sam ga prvi put to upitao. Šta što?, pogledao me je iznenađen. Bio je ubeđen da ga uopšte ne slušam. Što sumnjaš da su nadanja lepša od uspomena?

Sada kad o tome razmišljam, odgovara mi da budem siguran da sam bio u nižem razredu osnovne škole, ako sam

uopšte i pošao u školu, jer ta je rečenica bezbroj puta bila ponavljana kao čudo. Uostalom, ponavljana je zajedno sa celim razgovorom, na način na koji je moj otac pasionirano konzervirao delove našeg zajedničkog života, glumeći sve likove koji bi se našli zapleteni u nitima njegove memorije, u ovom slučaju glumeći dečaka i oca. Jer da je sudija svirao penal, ko zna kako bi se utakmica završila, odgovorio mi je tada otac.

Bez obzira na to što niko od nas, koji smo se pojavljivali kao likovi u tim burlesknim crticama, nikada nije sumnjao u tačnost i istinitost tih verzija, kojima je u detalj uvek isto izvođenje obezbedilo okamenjenu nepromenljivost, za razliku od ostalih uspomena osetljivih na vreme koje prolazi i koje menja i naša sećanja i naš jezik i interesovanja i konačno našu potrebu da im uvek iznova bar za nijansu promenimo kontekst, u zavisnosti od promena kroz koje prolazimo zajedno sa onima kojih se sećamo, bez obzira na sve to, siguran sam da tog dana u parku nije bila poenta u sudiji koji nije svirao penal, čime se efektno završava bardovo izvođenje, nego nešto sasvim drugo, nešto kao delić tišine nakon poslednje reči koju bi izgovorio, jedna slika, nešto što je moje malo srce nateralo da zatreperi, nešto što su moje male oči zapamtile i utisnule u mozak za sva vremena kao opomenu da se glavne stvari dešavaju tek kad se zavesa spusti i kad devojčica već okrenuta leđima držeći ruku kojoj veruje, ustaje sa klupe i kreće niz stazu, a njena majka se gotovo neprimetno lagano okrene nasmešena i slobodnom rukom iza leđa mahne mom ocu. Eto o čemu je razmišljao moj otac dok nam je bezbroj puta svima pred nosom igrao scenu iz parka o čudu od deteta i posvećenom ocu. Ili mi bar sada, nakon svega, odgovara da se upravo toga sećao svaki put kada bi nas gledao, svoju intimnu publiku, blaženu u neznanju.

Mnogo godina kasnije na sahrani moje majke prepoznao sam tu ženu, samu, bez devojčice, koja je do tada mogla da ima i svoju ćerku koju bi šetala po onom istom parku, i koja bi iza leđa mogla tajno da mahne nekom nepoznatom čoveku koji bi sedeo na onoj istoj klupi pored svog sina, mada se svim srcem nadam i navijam da tako nešto ona nikada ne bi učinila, da tako nešto taj dečak nikada ne bi primetio i zapamtio, i čini mi se da mi je otac tada uhvatio pogled i da je bio u dilemi da li je moguće da znam za nju, očigledno veoma dobro čuvanu tajnu, ne shvatajući da pored sebe ima istog onog dečaka koji bi ga, i pored svega, opet upitao zašto sumnja da su nadanja lepša od uspomena.

Čovečuljak je i dalje blenuo u mene. Slistio je sve sa tanjira, koji mu se prazan klatio u ruci. Prijatno, rekao sam mu. Hvala, slegnuo je ramenima i nasmešio se. A baš sam se pitala ko će me upoznati sa ovako šarmantnom gospođom, čuo sam gospođicu Mimi, koja mi je prišla s leđa i zagrlila me oko struka. Izvinite me za trenutak, rekao sam oslobađajući se njenih ruku i krenuo nazad ka kuhinji, odustajući od namere da se probijem kroz gužvu dekoltea i buljavih kameleonskih očiju, koje su okruživale mog oca, ostavljajući za sobom čovečuljka i razočaranu neznanku.

Nije mu se svideo poklon?, upitala me je Kaća kad sam ušao u kuhinju, iako me je verovatno sve vreme dok sam bio u dnevnoj sobi posmatrala kroz otvorena vrata. Kiselo sam se osmehnuo i nasuo sebi piće. Pre godinu dana me je pozvala da se vidimo, rekla je, pokazala mi je fotelju i tu ružnu stonu lampu, pokazala bi mi verovatno i torbe, ali nisu bile spakovane, nasmejala se. Pretpostavljam, dodala je nakon kraće pauze. Da li ti je rekla da je bolesna?, upitao sam. Da, rekla je ne trepnuvši. I, kako je bilo na žurci? Bez obzira na sve, Kaća, to nije nimalo duhovito. Nije?, nabrala je obrve.

Galameći kao da ulazi na scenu, u kuhinju je umarširala Gabrijela. Neke dve mlađe, nepoznate osobe pratile su je u stopu. Ne prekidajući ono što je pričala, prešla je pogledom preko nas dvoje kao da smo deo kuhinjskog nameštaja, ili neke druge scenografije, i tek nakon što je završila, prišla mi je i rekla ljubeći me u obraz, dobro je što si stigao, svake godine je sve više ljudi. Nije realno, rekla je Kaća, imitirajući gospođicu Mimi, ali to kod Gabrijele nije izazvalo nikakvu reakciju, samo je prošla pored mene i dobacila, pomozite nam da odnesemo one tacne.

Na kuhinjskom su pultu bile raspoređene tacne sa kana-peima. Dve agilne osobe zgrabile su po dve tacne i odnele ih. Pokušao sam i ja, ali su mi se opasno nakrivile. Po jedna za svakog od nas biće dovoljna, rekla je Gabrijela i uzela mi tacnu iz ruke. Slabe ti supermoći, zakikotala se Kaća i uzela drugu. Da ne prekida ono što govori, iako je ušla u neku prostoriju u kojoj se neko već nalazi, ili da je ona već unutra a da je neko drugi ušao, Gabrijela je naučila od mog oca, koji se celog života trudio da taj nesnosni manir usavrši do perfekcije, likujući zbog količine nezadovoljstva koje svaki put izazove. Ako je za utehu, bar ga u telefonskim razgovorima nije imitirala koristeći isti nekulturan i iritantan način.

Zbog čega misliš da sam nekulturan?, čudio bi se kad bih mu skretao pažnju. Zbog čega?, bio sam zapanjen. Da, zbog čega? Ne vidim šta je uvredljivo u tome da se prvo završi već započet razgovor sa nekom drugom osobom, rekao bi glumatajući da je uvređen. Zbog toga što ni prema toj osobi nisi fer ako nekoga pozoveš ili neko tebe pozove, pa podigneš slušalicu i javiš se na telefon, a da pre toga nisi završio razgovor koji je u toku ili se bar nisi izvinio što si prinuđen da ga nakratko prekineš. Otkud mogu unapred da znam koliko će razgovor trajati? Nisam vidovit! Kaže se nakratko, koliko

god trajao, rekao sam staloženo. I ti misliš da je to fer? Šta?, upitao sam. Da prekineš razgovor u pola rečenice, i da se izviniš što zbog javljanja nekoga moraš nakratko, osobu od krvi i mesa, da odložiš kao rekvizit, iako nemaš nikakvu predstavu ni ko zove, ni zbog čega zove, ni koliko će trajati, jer, naravno, niko nije vidovit. Ni ja čak nisam vidovit!, zaurao je. Možeš i da ignorišeš telefon, rekao sam. Da se pretvaram da ne čujem kako zvoni? Možete da pređete u neku drugu sobu i pobegnute, ili da ga zatrpate jastucima i pokažete mu ko je gazda. Ko to mi? Ti i osoba od krvi i mesa, koja ne bi, u tom slučaju, bila odložena kao rekvizit. U stvari, i trenutno me posmatra jedna osoba od krvi i mesa, koja se verovatno sve vreme i oseća kao ostavljeni rekvizit. Gleda me i čudi se sa kim li vodim ovako iščašen razgovor, rekao je i nasmejao se. Ti si mene pozvao, rekao sam kad je prestao da smeje. Nisam vidovit, opet je počeo da se klisi. Priznaj da u ovome jako uživaš, rekao sam nakon nekoliko sekundi tišine, a pritom imaš i publiku. Sa tim nemam ništa, prenemagao se. Nemaš? Uvuklo mi se pod kožu, rekao je, uostalom, imitirao je moj glas, znamo ko je glavna zvezda u našoj porodici i koga kamere prate na svakom koraku. Ja sam samo jedan ubogi glumac, skrušeno je dodao svojim glasom. Bravo, sarkastično sam rekao, kladim se da si upravo zaradio nemi aplauz. Pokloni se rekvizitu. Nemoj da si bezobrazan, uozbiljio se. Očevi ne bi trebalo ovako da se ponašaju, rekao sam, prirodno je očekivati da su lojalni svojoj deci i da su im ona važnija od publike. Moj se otac prema meni nikada nije ponašao kao ti, kliberio se sa druge strane žice. O tome ti i pričam, nisam ja tebi otac. Cepidlako, opet se nasmejao. Na ovome ti neće aplaudirati, rekao sam, nije me čuo. Nije?, rekao je i napravio pauzu ostavljajući mi vremena da pomislim da se okrenuo ka osobi koja se nalazila s njim u sobi,

a onda me je iznenada staložen upitao otkud odjednom ta zainteresovanost za odnos između oca i sina. I svetoga duha, rekao sam. Amin, dodao je, spustio slušalicu i verovatno potpuno normalno nastavio razgovor tamo gde ga je prekinuo pre nego što me pozvao, ne našavši za shodno ni da mi kaže zbog čega me je uopšte i zvao i zbog čega sam morao da se izvinim, jer mi je telefon bez zvuka otreperio njegovih pet propuštenih poziva u nizu pre nego što sam odlučio da prekinem sastanak i proverim šta se to tako hitno dešava, i da li Gabrijela možda uspaničena neprekidno ne tipka moj broj ne bi li mi saopštila da mu se nešto dogodilo, da mu je hitno potrebna pomoć, ili da je možda i za to već kasno.

Nisam stigao ni do vrata kancelarije kad mi je telefon ponovo zazvonio. Hteo sam samo da ti kažem da mi nedostaješ, rekao je i spustio slušalicu. To je izmislio, siguran sam, palo mu je na pamet kad se vratio svojoj publici. Rekao mi je to samo da bi mi napakostio, da bi me pekla savest, jer zna da sam svestan da se neumitno bliži dan kada će početi da mi nedostaje jer ga više neće biti, dan nakon koga će se svi naši nesporazumi preokrenuti u njegovu korist. Bila je to ponovo ona ruka iza leđa koja tajno maše, i o kojoj niko ništa ne zna, ono što se ne prepričava i što dolazi nakon što se zavesa spusti. Ono što svi doživljavaju kao pauzu, kao delić tišine, ono čega sam talac skoro celog života.

Preteruješ, rekla je Kaća kad sam joj posle posla prepričao ceo razgovor. Postaješ isključiv prema njemu. I mene ponekad pozove i moram da odslušam nekoliko rečenica pre nego što mi se direktno obrati. Nisi mi to nikad ispričala. Nisam, a i što bih? Mene to zabavlja. Zabavlja te to nekulturno glumatanje?, pogledao sam je začuđen. Ne mislim da je nekulturno, slegla je ramenima. Da te uvlači u deo tuđeg razgovora koji svejedno ne možeš da shvatiš, jer nije ni predviđeno da u

njemu učestvuješ?, upitao sam. Mene zove kad je sam. I glumi da se nekome obraća? Da, rekla je Kaća i glasno se nasmejala. Nije mi palo na pamet da su ti razgovori izmišljeni. Ko kaže da jesu? Rekla sam da mene zove kad je sam, a ne i tebe. Što ne bi i preda mnom odglumio?, upitao sam. Da jeste, shvatio bi, rekla je i osmehnula se kao da se nečeg zabavnog setila. Očigledno da do sada nisam o tome na takav način razmišljao. Veruj mi, shvatio bi, nasmejala se, zove me kad uvežbava uloge, razgovara sa likovima iz predstava, jednom sam se zakikotala pa mi je besno zalupio slušalicu, od tada pazim šta radim. Da ga odvedem kod psihijatra?, upitao sam. Što, opet se nasmejala, da mu dâ autogram?

Pokupio sam sa pulta dve tacne i polako balansirajući uhvatio korak. One agilne, mlađe osobe već su se vratile u kuhinju praznih ruku i proleteše pored mene, nasmejavši se. Ali nisam se predao, tacne su stajale gotovo pod idealnim uglom. Odmah pred vratima naleteo sam na gospođicu Mimi tako da nije bilo nikakve šanse da je eskiviram. Nije realno, rekla je, nije realno, dušo, da shvatimo da oni koje volimo tek tako nestanu. Uхватила me je za ruke, opasno gurajući tacne, izljubila i izjavila mi saučešće. Po pogledima koje sam iza nje uhvatio bilo mi je jasno da ne postoji osoba u kući koja već nije saznala da sam tu stigao direktno sa sahrane. Tek što se gospođica Mimi odlepila od mene, naleteo sam na izbečenog čovečuljka i njegovu vrlo uzbudenu pratilju. Stali su tačno ispred mene i ništa ne govoreći služili su se kanapeima. Delovali su kao ljudi kojima je sve jasno. Moja rasejanost ili umišljenost, ili šta god da je bila ta crna rupa koja guta lica i imena, što se njih tiče, imala je alibi. U levom kameleonovom oku ne bi iznenadila ni da se zacaklila suza saosećanja. Gospođa je sada imala pozu velike tronute ptice koja dugačkim prstima zahvata jedan

po jedan zalogaj sa tacne i neumorno ih ubacuje u ustima zamaskiran kljun.

A na suprotnom kraju gungule stajao je moj trbušasti otac i merkao kako da ubaci kolačić u jedan raskošan dekolte, koji mu se opasno blizu njihao i mamio njegovog astralnog Bahusa, koji mu se pijan, modrog otečenog nosa i strašno raščupan, nakaćio na krkače, čvrsto ga stežući oko vatiranog struka, nabijajući mu nemilosrdno stopala u stegna, i šištao ostacima u orgijanju izgubljenog glasa, prismači, prismačić.

Vazduh je užasno razređen i teško se diše, rekao mi je jednom pre nego što sam se oženio, dok sam još uvek živeo s njim i majkom u istoj kući. Da otvorim prozore?, upitao sam ne shvatajući šta se dešava, šta ga muči i o čemu mi priča, ne shvatajući da glumata i da se prenemaže, da prolazi kroz jednu od sve češćih kriza, popularan kao neki moderan polubog, mlad a već zasićen slavom i utučen kad makar na trenutak pohvale utihnu. Nisam shvatio da mi se obraća iz nebesa, sa ramena giganata, sa kojima je već uveliko delio dane, i njihove sumnje, dosadu i strahove. Da odavno već nije obraćao pažnju na ono o čemu razmišljaju i govore i Hamlet, i Magbet, i Lir, nego je radije stajao sa Šekspirom na uglu iza Gloub teatra šacujući kurve i nagovarao ga da se okane nauma da se vrati za sto i ruke opet umrlja mastilom škrebajući na papir remek-dela, koja je već ionako čuo u svojoj glavi, i dosadno je da ih sad zbog drugih beleži, jer sumrak odmiče i senke su sve zavodljivije, jer ako je zbog novca, njega nikad neće biti dovoljno, a ako je zbog slave, na nju je već oguglao i gadi mu se, a i nje uostalom nikada neće biti dovoljno iako se slavniji ne može biti, prismači, Vile, ne gubi vreme, šištao bi mu na uvo ostacima u orgijanju izgubljenog glasa, ne gubi vreme na beleženje svega što ti je zatočeno u glavi, i sam znaš koliko je jalovo na taj način svetiti se i piljaru

i kovaču i beležniku i kralju i prosjaku i zelenašu, koliko ih ne dotiče, koliko se ne prepoznaju pod svim tim izmišljenim imenima, nego se u publici osvrću prozvani od poznanika, sa klupa iz nekog od redova pozadi, po imenu kojim ih na ulici oslovljavaju, i obeleženi su svojim stvarnim životima po kojima će ih pamtiti, neke duže neke kraće, ako i ima ko da ih pamti, ali ih sigurno neće pamtiti ni prepoznavati ih u liku koji naoko s njima nema nikakve veze i kome se ostale spodobе na bini obraćaju i unose mu se u lice, jer se neko nevidljiv čije su namere nedokučive pobrinuo da baš za tu predstavu čudom im dopadne mesto u prvom redu do samih ivica dasaka, tako da ih nesmetano škrope pljuvačkom i lepe jezikom čaranja i bajanja, jer sve što pričaju u tvojoj glavi zvuči drugačije, jer se oni, ne shvatajući, pred sopstvenim očima, a i pred očima onih što ih dozivaju sa udaljenih klupa i razgaljuju se pošalicama, u trenu pretvaraju u zlikovce, maloumnike, trulež i kal, ostajući zauvek prokleti da budu zarobljeni u začaranom krugu koji će i vekovima kasnije, i ne sanjajući šta zapravo čine, ponavljati neke nove raspljuvane spodobе, žonglirajući njihovim dušama naočigled svetine uverene da zna šta im se pred očima odigrava, ali džaba ti posao, Vile, ničemu to nije, nego trk za kurvama pa prismači, a onda kasnije, trom i umoran, izađi na ulicu i izvali bodež iz pojasa i pohitaj za njima dok su još živi i dok još uvek možeš krvlju, a ne mastilom, sudbinu da im ispišeš.

Ništa o tome još uvek nisam znao tog dana kada je vazduh bio razređen i teško se disalo, ništa o šacovanju kurvi sa Vilom Šekspirom na uglu iza Gloub teatra, ništa o žamoru koji se čuje dok se sedi na ramenima giganata, ništa sve do dana kada je sahranjena moja majka i kada smo se otac i ja te večeri zatekli sami u kući, bez svedoka u noći vazduha tvrdog kao čilibar, dok je u meni tinjalo pitanje otkud ona žena

na groblju, otkud davnašnji osmeh preko ramena i skriveni pokret ruke koja maše, otkud dramska pauza iz igrokaza u telu od krvi i mesa na tom poslednjem mestu na kome je smela, i na kome bi nekome pala na pamet jeziva ideja da ona treba da se pojavi, tinjalo je u meni jer smo se nas dvojica, otac i sin, sedeći u kući ponovo našli na onoj istoj klupi u parku, na onom istom mestu u svemiru, na kojem bi, pa čak i da su sve staze ispremeštane u godinama koje su do tada već protekle, a i u onim koje će proteći sve dok budem živ, i da su travnjaci nestali pod kamenom, u vazduhu ostala ona skrivena ruka koja maše. Samo život vredi slaviti, čuo sam tada iz polumraka oca koji je sedeo pognut oslonivši laktove na butine, lica zagnjurenog u šake i mrdao prstima koji su mu nestajali u kosi, sve ostalo je obično sranje.

Tada nisam mogao da znam da će se u očevu kuću ubrzo useliti Gabrijela, ali da sam znao, mogao sam slobodno da se zapitam da li će se i na njenoj sahrani pojaviti, i na sahrani gospođice Mimi ako bude nasledila Gabrijelu, i na sahrani neke koja bi došla nakon gospođice Mimi, i sve tako redom do kraja vremena, jer to je nešto između oca i sina i Sveprisutnog duha.

I pojavila se, mnogo godina kasnije na sahrani mog oca. Video sam je kako se primiče iz daljine među spomenicima i krstovima od mermera, kako klizi kroz vazduh kao uspomena ostarelog lica. Da li joj je šuštal dug crna haljina ili je to samo vetar pomerao lišće? Kasnije je došla u kuću i samo lagano prošetala po sobama, dok su Gabrijela, gospođica Mimi i Kaća posluživale kafu i rakiju. Niko je nije oslovio, niko je nije pomenuo, kao da nije tu među nama, kao da je i dalje samo tišina na kraju igrokaza.

Nisi mi to nikada ispričala, rekao sam Kaći davno, onog dana kada smo prvi put razgovarali o očevim telefonskim

pozivima, nisam, a i što bih, odgovorila mi je, toga se ovih dana često setim razmišljajući o svim tajnama koje smo jedno od drugog krili, kojih još uvek ko zna koliko ima. Kada smo se razišli i ja sam se odselio iz zajedničkog stana, za mnom je ostalo mnogo stvari koje nisam odmah poneo. Povremeno bi me zvala da svratim do nje i da ih jednu po jednu preuzimam, a nekad bi ih ostavljala kod svog ili mog oca i obaveštavala me je da odem po njih. Nečega se ne bih ni sećao da je nekad bilo moje, ali sam, svejedno, ne prigovarajući nosio sve sa sobom, često se kasnije danima pitajući kome li je pripadalo i ko li je to kod Kaće zaboravio nakon što bi prespavao ili svratio samo na brzinu, što je verovatno i bila svrha te ritualne, osramoćujuće razmene. Pritom je bilo nekih knjiga do kojih mi je stalo, koje su ostale kod nje, za koje je uporno tvrdila da sam ih odneo, i da ih je nekoliko puta tražila, ali da ih tamo nema, što je moglo i da bude tačno, da nisu više kod nje jer ih je osvetnički poklonila nekom svom ljubavniku ili, možda pre, nekom nebitnom koga više nikada neće sresti.

Kada sam nakon sahrane iz restorana Magnolija otišao do Rozinog stana da uzmem svoje stvari koje su godinu dana tamo stajale i za koje me ni jedan jedini put nije opomenula da dođem i odnesem ih, iako smo se čuli nekoliko puta, a i viđali smo se jer sam, i nakon što smo se razišli, mazohistički uporno nastavio da odlazim do Letećeg Holanđanina da slušam kako peva i da je gledam kako me ne gleda, kako me ignoriše i dozvoljava svojim prijateljima muzičarima da me letimično preko njenog ramena nadmeno i podsmešljivo tu i tamo pogledaju, pronašao sam jednu knjigu od onih kojima se izgubio trag nakon što sam se iselio iz Kaćinog i mog stana. Sigurno je to bio moj primerak Varvarina u vrtu, jer je na osmoj strani Prosvetinog izdanja svetlozelenih korica na kojima je glava boje slonove kosti, na čijoj se beživotnoj